

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ, ЯКИЙ ВЧИНЯЄ КОРИСЛИВІ ПОСЯГАННЯ НА МАЙНО ГРОМАДЯН ІЗ ПРОНИКНЕННЯМ У ЖИТЛО

Ліховіцький Я.О., к.ю.н., доцент

*Ужгородський національний університет,
пл. Народна, 3, м. Ужгород, Закарпатська обл., Україна*

У статті надано розгорнуту кримінологічну характеристику особи, яка вчиняє крадіжки з проникненням у житло, на основі загальнотеоретичних знань про особу злочинця та емпіричного матеріалу. Дослідження проведено з позиції соціально-демографічного, кримінально-правового, соціально-рольового й морально-психологічного виміру, що є методологічним підґрунтям для розуміння багатьох проблем, пов'язаних із пізнанням природи корисливих посягань на майно громадян із проникненням у житло як соціального феномена та розробленням ефективних заходів його запобігання.

Ключові слова: особа злочинця, житло, крадіжка, кримінологічна характеристика, ознаки.

КРИМИНОЛОГИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛИЧНОСТИ ПРЕСТУПНИКА, СОВЕРШАЮЩЕГО КОРЫСТНЫЕ ПОСЯГАТЕЛЬСТВА НА ИМУЩЕСТВО ГРАЖДАН С ПРОНИКНОВЕНИЕМ В ЖИЛЬЕ

Лиховицкий Я.О.

Ужгородский национальный университет, пл. Народная, 3, г. Ужгород, Закарпатская обл., Украина

В статье предоставлена развернутая криминологическая характеристика лица, совершающего кражи с проникновением в жилье, на основе общетеоретических знаний о личности преступника и эмпирического материала. Исследование проведено с позиции социально-демографического, уголовно-правового, социально-ролевого и морально-психологического измерения, которое является методологическим основанием для понимания многих проблем, связанных с познанием природы корыстных посягательств на имущество граждан с проникновением в жилье как социального феномена и разработкой эффективных мероприятий по его предупреждению.

Ключевые слова: личность преступника, жилье, кража, криминологическая характеристика, признаки.

CRIMINOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE OFFENDER WHO COMMITS BURGLARY

Likhovitsky Y.O.

Uzhhorod national university, area Folk, 3, Uzhgorod, Zakarpatska area, Ukraine

The article provides a detailed criminological description of a person who commits burglary on the basis of general knowledge about the identity of the perpetrator and empirical data. The study was conducted from socio-demographic, criminal law, social role, moral and psychological measurement positions. This is a methodological foundation for understanding many problems related to perception of the knowledge of burglary nature as a social phenomenon and elaboration of effective measures to prevent it.

The article investigates the criminological significant signs of a person who commits burglary. The study is based on the general theoretical knowledge of the offender and empirical material, including statistical data of the Department of Information Technology of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine and the State Judicial Administration of Ukraine, as well as materials of criminal cases, proceedings of which were instituted according to the features of p.3 Chapter 185 of the Criminal Code of Ukraine that were viewed in courts of Transcarpathia, Rivne and Hmelnytsk region. The author establishes typical socio-demographic characteristics, properties, moral and psychological characteristics, social status and social relations, criminal law nature of people of this category.

In addition, there have been pointed out individual differences in the characteristics of individuals who commit certain categories of these crimes, including burglary, theft from houses and garden houses, stealing from hotels, hostels, holiday homes, resorts, camping; juveniles who commit such crimes.

The study of these sources made it possible to draw conclusions about the characteristics of such persons: almost always these are male individuals (92,5%) aged 18 to 39 years (67,5%), who are often those that do not work and do not study (75,1%). A characteristic feature of persons who commit crimes of this category are high crime group (30,5%), committing of crime in state of intoxication (29,4%), quite a significant proportion of school-aged children (11,5%). The article considered category of persons in their

moral and psychological characteristics that are socially disintegrated personalities. They are characterized by high recurrence, defects of legal and moral consciousness, low level of education (complete secondary or basic secondary education – 65,2%).

Basing on the study of material litigation, a part of which was the poly-episode case, we can assume that a significant share of this category of people (especially residential thieves) can be attributed to professional criminals.

Key words: punishment, offender, home, theft, criminological characteristics, features.

У статті здійснено дослідження кримінологічно значущих ознак особи, яка вчиняє крадіжки з проникненням у житло. Ґрунтуючись на загальнотеоретичних знаннях про особу злочинця й емпіричному матеріалі, зокрема статистичних відомостях Департаменту інформаційних технологій Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) України та Державної судової адміністрації України, а також матеріалах кримінальних справ, порушених за ознаками ч.3 ст.185 Кримінального кодексу (далі – КК) України, що були розглянуті судами Закарпатської, Рівненської та Хмельницької областей, автором визначено типові соціально-демографічні ознаки, моральні властивості та психологічні особливості, соціальний статус і соціальні зв'язки, кримінально-правові ознаки осіб цієї категорії.

Крім того, визначено певні відмінності в характеристиках осіб, які вчиняють окремі категорії цих злочинів, зокрема квартирні крадіжки, крадіжки з дач і садових будинків, крадіжки з готелів, гуртожитків, будинків відпочинку, санаторіїв, кемпінгів, а також неповнолітніх, які вчиняють такі злочини.

Вивчення зазначених джерел надало можливість зробити висновки щодо характерних рис таких осіб: майже завжди це особи чоловічої статі (92,5%) віком від 18 до 39 років (67,5%), які найчастіше є такими, що не працюють і не навчаються (75,1%). Характерною особливістю осіб, які вчиняють злочини цієї категорії, є високий рівень групової злочинності (30,5%), вчинення злочину в стані алкогольного сп'яніння (29,4%), доволі значна частка учнівської молоді (11,5%). Розглянута категорія осіб за своїми морально-психологічним ознаками є соціально дезінтегрованими особистостями. Їм притаманні високий рівень рецидиву, дефекти правової та моральної свідомості, невисокий рівень освіти (повна загальна середня або базова загальна середня освіта – 65,2%).

Ґрунтуючись на матеріалах вивчення судової практики, певна частина якої являла собою багатоепізодні справи, можна вважати, що багато осіб цієї категорії (особливо це стосується квартирних злодіїв) можна віднести до професійних злочинців.

У нових соціально-економічних і політичних умовах, які склалися в Україні, посилюється негативний вплив корисливих злочинів на функціонування й розвиток суспільних інститутів. Сучасні реалії засвідчують неготовність правоохоронних органів ефективно протидіяти цьому виду злочинності, що набув не лише значного поширення (доля корисливих злочинів складає близько половини в структурі злочинності), а й нової якості.

Розглядаючи корисливі злочини як окрему групу кримінологічної класифікації, необхідно враховувати специфіку умов і ситуацій вчинення злочинів, а також специфіку осіб, які їх вчиняють. Це у свою чергу зумовлює необхідність більш деталізованої класифікації з виділенням підгруп корисливих злочинів відповідно до завдань запобіжної діяльності.

Одним із таких видів є крадіжки, поєднані з проникненням у помешкання громадян. Злочини цієї категорії посягають як на право власності, так і на право на недоторканність житла чи іншого володіння. У чинному законодавстві України право особи на недоторканність житла чи іншого володіння закріплене в ст.30 Конституції України, яка проголошує: «Кожному громадянину гарантується недоторканність житла. Ніхто не має права увійти в житло проти волі осіб, які проживають у ньому».

Подібні злочини, що характеризуються значною поширеністю, містять особливу актуальність для населення, оскільки приносять власникам постійну заклопотаність і гостре занепокоєння за своє майно. В умовах економічної нестабільності й соціальної

незахищеності потерпілим вкрай складно відновити втрачену в результаті подібних злочинних посягань власність [1, с. 240].

Протидія таким злочинам не можлива без з'ясування специфіки особи, яка вчиняє злочини цієї категорії, адже система особистісних характеристик злочинців має важливе значення для аналізу причин злочинної поведінки, а тому й для запобігання корисливим посяганням на майно громадян із проникненням у житло.

Вивченню особи злочинця присвячено праці таких науковців, як В.Г. Андросюк, Ю.М. Антонян, В.О. Бачинін, І.М. Даньшин, О.О. Дудоров, А.Ф. Зелінський, І.І. Карпець, В.М. Кудрявцев, В.О. Навроцький, В.В. Сташис, М.І. Хавронюк. У межах власних кримінологічних досліджень окремих видів крадіжок із проникненням у житло особі злочинця приділяли увагу Д.А. Бражников, В.О. Казюлін, С.В. Каширський, А.М. Назаренко, О.П. Савелов та інші вчені. Проте, беручи до уваги важливість і складність досліджуваної проблеми, вивчення особи, яка вчиняє злочини цієї категорії, залишається актуальним завданням кримінологічної науки.

Тому метою статті є дослідження на основі загальнотеоретичних знань про особу злочинця й емпіричного матеріалу кримінологічно значущих рис особи, яка вчиняє крадіжки з проникненням у житло.

Здійснюючи кримінологічний аналіз особи, яка вчиняє крадіжки з проникненням у житло, ми маємо враховувати, що вивчення особи злочинця передбачає аналіз відповідної системи показників або структури особи злочинця. У кримінології існує велика кількість поглядів щодо структури особистості злочинця. Найбільш поширеним є уявлення про структуру особи злочинця, що включає в себе сукупність таких елементів, як її соціально-демографічні ознаки, моральні властивості й психологічні особливості, її соціальний статус і соціальні зв'язки, кримінально-правові ознаки [2, с. 120]. У своєму комплексі наведені групи ознак надають цілісне уявлення про зазначених осіб.

Згідно з проведеним нами вивченням матеріалів кримінальних справ, порушених за ознаками ч.3 ст.185 КК України, що були розглянуті судами Закарпатської, Рівненської та Хмельницької областей, інших процесуальних документів, а також офіційних статистичних відомостей Департаменту інформаційних технологій МВС України вивчено характеристики осіб, яких притягували до відповідальності за вчинення крадіжок із проникненням у житло.

Дотримуючись логічної послідовності в проведенні кримінологічного структурного аналізу особи злочинця та відповідно до переліку наведених вище структурних елементів особистості злочинця почнемо узагальнення характеристик осіб цієї категорії із соціально-демографічних ознак. До таких ознак відносять стать, вік, освіту, місце народження й проживання, громадянство та інші відомості демографічного характеру, які окремо не мають кримінологічного значення, проте в статистичній звітності щодо осіб, які вчинили злочини, дають важливу інформацію, без якої не можлива повна кримінологічна характеристика особи злочинця.

В.В. Голіна стверджує: «Соціально-демографічні ознаки характеризують злочинця як людину конкретної епохи, яка має соціальний статус і посідає певне місце в суспільних відносинах» [3, с. 97].

Досліджуючи розподіл злочинців цієї категорії за статевою ознакою, ми визначили питому вагу осіб жіночої статі в загальній кількості осіб, які притягувалися до відповідальності за вчинення крадіжок із проникненням у житло, – 7,5%. Варто відмітити, що порівняно з іншими видами злочинів корисливої спрямованості зазначений показник є суттєво меншим. Так, частка жіночої злочинності в злочинах проти власності (розділ VI КК України) є суттєво вищою – 12,9% [4].

Такі показники пояснюються соціальними ролями, характерними для чоловіків і жінок, психофізичними особливостями статі. Водночас зазначені показники істотно варіюються щодо окремих видів крадіжок із проникненням у житло. Наприклад, у крадіжках із гуртожитків, будинків відпочинку, санаторіїв, пансіонатів частка жінок становить 11,3%, у крадіжках із садових будинків – 4,6%. Найвищі показники властиві квартирним крадіжкам. Згідно з узагальненими статистичними даними за 2006–2013 роки частка жінок, які вчинили крадіжку з проникненням у житло, становить 15,8%. Крім того, спостерігається тенденція до збільшення кримінальної активності жінок щодо цієї категорії злочинів. Так, якщо в 2006 році питома вага осіб жіночої статі в загальній кількості осіб, які притягувалися до відповідальності за вчинення квартирних крадіжок, становила 14,1%, то в 2009 році – 15,4%, а в 2013 році – уже 19,1%.

Водночас у більшості випадків жінки вчиняють зазначені злочини в співучасті із чоловіками. Найчастіше їм виділяється роль пособника для усунення будь-яких можливих перешкод, або ж вони виступають підбурювачами, організаторами й учасниками крадіжок. Наявні приклади, коли жінки діють самостійно, поодиноці або в групі. Серед них досить значний відсоток рецидиву.

Як відомо, вік істотно впливає на поведінку людей (у тому числі й злочинну), оскільки значною мірою зумовлює систему потреб та інтересів конкретної особистості. Вікові особливості здійснюють безпосередній вплив також на взаємини особи з навколишнім середовищем. З віком відбуваються соціально-психологічні зміни як самої людини, так і її оточення.

Відповідно до узагальнених відомостей особи цієї категорії за віковими показниками характеризуються таким чином: особи у віці 14-15 років становлять 5,0%, 16-17 років – 10,8%, 18-28 років – 33,3%, 29-39 років – 34,2%, 40-54 років – 15,1%, 55-59 років – 1,4%, 60 років і більше – 0,2%.

Варто відмітити, що для окремих категорій осіб, які вчиняють крадіжки з проникненням у житло, частка зазначених вікових категорій є суттєво відмінною. Особливо це притаманне неповнолітнім. Так, питома вага осіб, які вчинили квартирні крадіжки у віці від 14-15 років, складає 6,8%, а 16-17 років – 22,0%. Ще більшими є відповідні показники щодо осіб, які вчиняють крадіжки з дач і садових будинків: 9,7% та 33,0% відповідно. Стосовно ж осіб, які вчиняють крадіжки з готелів, гуртожитків, будинків відпочинку, санаторіїв, кемпінгів, ці показники є максимальними: 13,2% та 47,0%.

На наш погляд, пояснення цього може полягати в тому, що більшість крадіжок у гуртожитках (які є найбільш поширеними серед злочинів цього виду) вчиняється саме учнями навчальних закладів, а вони, як правило, і належать до цієї вікової категорії.

Вивчення джерел кримінологічної інформації показало, що для неповнолітніх злочинців, порівняно з дорослими, більш характерне вчинення злочинів групами. Крім того, предметами посягань неповнолітніх найчастіше є мобільні телефони, гаджети, теле- й відеоапаратура, продукти харчування, спиртні напої, тютюнові вироби. Характер предметів посягання значною мірою відображає смаки й уподобання малолітніх злочинців; викрадені речі розраховані переважно на самоспоживання, а не на продаж із метою збагачення. Не менш значущою особливістю крадіжок із незаконним проникненням у житло громадян, що скоєні неповнолітніми, є виражена інтенсивність злочинів. Іноді неповнолітні скоюють злочини з інтервалом менше місяця. Крім того, більшість неповнолітніх скоює крадіжки з проникненням у житло громадян у безпосередній близькості від місця проживання, зазвичай там, де вони навчаються, працюють або проводять дозвілля.

Співвідношення потреб і моральних мотивів у неповнолітніх перебуває в більш нестійкому стані, ніж у дорослих людей. Крім того, у неповнолітніх злочинців доволі часто відсутні чітко сформовані корисливі мотиви, стійка паразитична антигромадська орієнтація.

Як справедливо зауважує О.М. Пашнін, особи цього віку часто під час вчинення квартирних крадіжок викрадають такі предмети й речі, які не становлять великої цінності, нерідко віддають викрадені речі своїм знайомим безоплатно, тобто в квартирних злодіїв у цьому віці немає очевидного прагнення отримати матеріальну вигоду [5, с. 70]. Поряд із корисливістю мотивом крадіжок у них може виступати помилкова романтика, демонстрація спритності й хоробрості, задоволення нагальних бажань. Особи цього віку, скоюючи злочини, у тому числі квартирні крадіжки, прагнуть більше проявити себе, виділитися серед інших однолітків, ніж мати матеріальну вигоду. З огляду на це О.М. Пашнін стверджує, що в цьому віці переважає соціальний фактор під час формування особистості кримінальної спрямованості. Такий висновок науковця ґрунтується на результатах вивчення ним судової практики, досліджень інших авторів із цієї проблеми, а також на результатах опитувань осіб, які вчинили квартирні крадіжки в неповнолітньому віці [5, с. 71].

Злочинність осіб молодіжного віку має свою соціальну природу та зумовлюється низкою комплексно діючих явищ і процесів матеріального й духовного характеру. Саме ці особливості визначають мотивацію й характер злочинної діяльності, в основі якої лежать гіпертрофовані потреби, спосіб життя, що не відповідає можливостям, і деморалізуюче впливають на злодія, формують його як особу зі стійкою антигромадською спрямованістю та сформованими кримінальними навичками.

На відміну від неповнолітніх, такі особи викрадають насамперед дорогі речі, які користуються великим попитом та які можна швидко й вигідно продати, а не лише такі речі, що цікавлять їх особисто. Дорослі злодії викрадені речі залишають собі вкрай рідко, здебільшого намагаючись їх швидше реалізувати.

Водночас найбільш поширеними є випадки вчинення крадіжок із проникненням у житло маргіналізованими особами (часто в стані алкогольного сп'яніння), які викрадають будь-які речі з метою продажу або металеві вироби з метою подальшої їх реалізації як металобрухту. Найчастіше такі особи проникають у приватні будинки, дачі чи садові будинки.

З віком відбуваються соціальні зміни як самої особистості, так і її оточення. Різні стадії розвитку особистості залежать не лише від вікових особливостей, а й багато в чому від освіти та соціального статусу.

Освітня характеристика дозволяє виявити залежність злочинної поведінки від рівня освіти й інтелектуального розвитку, а також визначити коло інтересів і потреби особи. Проведене дослідження дозволило зробити висновок, що освітній рівень осіб, які вчинили крадіжки з проникненням у житло, характеризується таким чином: вищу освіту мають лише 4,1% злочинців, частка осіб із професійно-технічною освітою становить 18,9%. Найчастіше вчиняють злочини цієї категорії особи, які мають повну загальну середню або базову загальну середню освіту (65,2%). Особи, які мають початкову загальну освіту або взагалі не мають освіти, складають 11,8% злочинців аналізованої категорії.

Стосовно соціальних проявів особистості в різних сферах суспільного життя слушним є висловлювання Ю.М. Антоняна, який зауважує, що функціонування в будь-якій сфері людської практики пов'язане з певним статусом людини, з деякими обов'язками та правами. Суспільство загалом і безпосереднє оточення (сім'я, виробничий колектив, побутове середовище тощо) встановлюють приписи певної поведінки, якої вони прагнуть від індивіда залежно від сфери прояву та ситуації [6, с. 34].

Вивчення матеріалів кримінальних справ за злочинами цієї категорії дозволило класифікувати всіх осіб, що їх вчинили, за статусною ознакою. Більше 75,1% осіб, які вчинили крадіжки з проникненням у житло, є працездатними, проте не працювали й не навчалися. Другу за розміром групу складають учні та студенти (11,5%). Частка безробітних становить 3,7%, пенсіонерів – 1,2%. Частка осіб, які зайняті економічною діяльністю, є набагато меншою та в сукупності становить лише 8,5%.

Ще однією групою ознак особи злочинця є кримінально-правові. До вказаних ознак належать дані про склад злочину, одноосібний чи груповий характер злочинної діяльності, види співучасті, наявність судимостей, спрямованість і мотивація злочинної поведінки.

Згідно з даними Департаменту інформаційних технологій МВС України частка крадіжок із проникненням у житло, вчинених групою осіб, є суттєво більшою, ніж аналогічний показник загальної злочинності, та становить серед виявлених осіб 30,5%, а серед засуджених (за даними Державної судової адміністрації України) – 40,3%. Порівняймо: частка групової злочинності в загальній структурі злочинності становить серед виявлених осіб 19,4%, частка осіб, засуджених за вчинення злочинів у групі, становить 27,2%.

Вивчення судової практики щодо цієї категорії справ свідчить про те, що неповнолітніми більшість крадіжок вчиняється в групі, а серед дорослих, навпаки, більшість крадіжок вчиняється поодиночі.

На нашу думку, це відбувається через специфіку психології підлітків, структуру їх міжособистісних стосунків і характер дозвілля.

Так, на переконання окремих дослідників, частка квартирних крадіжок, скоєних групою у віці 18 років і старше, є трохи вищою, ніж це прийнято вважати зазвичай. Справа в тому, що ці дані отримано в результаті вивчення кримінальних справ, розглянутих судами. Однак, як показує слідча й судова практика, дорослі злочинці, які вчинили квартирну крадіжку в групі, на відміну від неповнолітніх, часто не видають своїх співників, а всю провину намагаються брати на себе. Це відбувається в тих випадках, коли слідчим та оперативним працівникам вдається викрити лише одного злочинця, а решту учасників квартирної крадіжки не встановлено [7, с. 50].

Вивчення кримінальних справ аналізованої категорії дозволило оцінити показники групової складової квартирних крадіжок, яка, згідно з нашими підрахунками, становить 47,1%. Серед неповнолітніх аналогічний показник є значно вищим – 70,3%. Водночас це співвідношення й серед дорослих злодіїв відрізняється залежно від того, ким здійснюються квартирні крадіжки: рецидивістом чи особою, яка вчинила її вперше.

Слідча й судова практика свідчить, що більшість рецидивістів скоює крадіжки поодиночі, тоді як перша крадіжка найчастіше вчиняється в групі.

Як зазначається в кримінологічній літературі, моральні та психологічні характеристики в структурі особи злочинця дозволяють пізнати внутрішній зміст особи – його світоглядні й моральні риси та властивості, погляди, переконання, ціннісні орієнтації тощо [8, с. 35].

Визначення морально-психологічного портрета винної особи може охоплювати також аналіз відомостей щодо схильності до зловживання алкогольними напоями або наркотичними речовинами.

Привертає увагу той факт, що 29,4% осіб, які вчиняють крадіжки з проникненням у житло, знаходилися в стані алкогольного сп'яніння. Якщо крадіжки вчиняються особами, які зловживають алкогольними напоями, то викрадаються переважно спиртні напої, їх сурогати. Трапляються також випадки, коли, крім спиртних напоїв, нічого не викрадається.

Наприклад, наведемо уривок зі справи про вчинення злочину раніше неодноразово судимим О.: «2 вересня 2004 року близько 02 години, будучи в стані алкогольного сп'яніння, перебуваючи в с. Бармаки Рівненського району, маючи умисел на незаконне заволодіння чужим майном, діючи з корисливих мотивів, повторно, шляхом зриву навісних замків проник у гараж, звідки таємно викрав 7 блоків цигарок марки «LM» синій, 8 блоків цигарок марки «Прима» червона, пляшку горілки «Неміров Штоф» ємністю 0,7 літра...» [9].

У науковій літературі виділяють два типи квартирних злодіїв. С.Ф. Єгоров зазначає: «Перший тип – це особи, які вчиняють крадіжки внаслідок збігу певних обставин, через нездатність утриматися від спокуси легко збагатитися, легковажність. Такі особи вчиняють

крадіжки без попередньої підготовки, заздалегідь не вибирають об'єкти крадіжки. Як правило, ці особи визнають свою провину й антисоціальність своїх дій. За нашими дослідженнями, 21,6% квартирних злодіїв можна віднести саме до цієї категорії. Інший – це особливо злісний тип квартирних злодіїв. Їх відрізняє крайня злочинна закоріненість, принципова орієнтація на злочинний спосіб життя, вузька й стійка спеціалізація щодо засобів вчинення крадіжок. Для них характерна розважливість і продуманість своїх дій, прийняття активних заходів протидії правоохоронним органам. Для них квартирні крадіжки є основним або переважним джерелом засобів існування. Мова йде про кримінальний професіоналізм цих осіб. За нашими дослідженнями, 76,5% квартирних злодіїв належать до цієї категорії» [10, с. 58].

Зазначена типологія певною мірою може бути застосована й до осіб, які вчиняють інші види крадіжок із проникненням у житло. Так, аналіз джерел кримінологічної інформації дозволяє стверджувати, що частка професійних злочинців серед осіб, які вчиняють крадіжки з проникненням у житло, є доволі значною, проте найбільшою – саме серед квартирних злодіїв.

Кримінологічна наука визначає кримінальний професіоналізм як злочинну діяльність, яка характеризується такими видовими ознаками, як спеціалізація, кваліфікація, здатність бути джерелом матеріального існування, приналежність до певного злочинного соціального середовища, у якому вона здійснюється [11, с. 62].

Як зазначалось вище, $\frac{3}{4}$ всіх осіб, які вчинили крадіжки з проникненням у житло, є працездатними, проте не працювали й не навчалися. Для значної кількості таких осіб вчинення крадіжок є переважним, а іноді навіть єдиним джерелом отримання доходів. За своїми морально-психологічними ознаками вони є маргіналізованими, соціально дезінтегрованими особистостями. Для більшості з них характерні помітно виражені дефекти правової та моральної свідомості. Ґрунтуючись на матеріалах вивчення судової практики, певна частина якої являла собою багатоепізодні справи, можна вважати, що цю категорію осіб можна віднести до професійних злочинців.

Усе наведене свідчить про важливість і практичну значущість поглибленого дослідження осіб цієї категорії, адже характеристика осіб, які вчинили крадіжки з проникненням у житло, несе важливу змістовну інформацію не лише для визначення складового елемента кримінологічної характеристики таких злочинців, а й для вивчення їх детермінаційного комплексу та розуміння мотивації злочинної поведінки, а також удосконалення форм і методів запобігання корисливим посяганням на майно громадян із проникненням у житло.

ЛІТЕРАТУРА

1. Назаренко А.М. Кримінологічний аналіз стану квартирних крадіжок в Україні / А.М. Назаренко // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2013. – № 3 (88). – С. 239-246.
2. Курс кримінології : підручник : у 2 кн. / [О.М. Джужа, П.П. Михайленко, О.Г. Кулик та ін.] ; за заг. ред. О.М. Джужи. – К. : Юрінком Інтер, 2001. – Кн. 1 : Загальна частина. – 2001. – 352 с.
3. Голіна В.В. Кримінологічні та кримінально-правові проблеми боротьби з бандитизмом : соціально-правове і кримінологічне дослідження : монографія / В.В. Голіна. – Х. : Регіон-інформ, 2004. – 212 с.
4. Експрес-інформація про стан злочинності в Україні за 12 місяців 2013 р. [Електронний ресурс]. – К. : Департамент інформаційно-аналітичного забезпечення, 2014. – Режим доступу : <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/544651>.
5. Пашнин А.Н. Кримінологическая характеристика квартирных краж и их предупреждение : по материалам Уральского региона : дисс. ... канд. юрид. наук : спец.

- 12.00.08 / А.Н. Пашнин ; Челябинский юрид. ин-т МВД Российской Федерации. – Челябинск, 2000. – 189 с.
6. Антонян Ю.М. Социальная среда и формирование личности преступника (неблагоприятные влияния на личность в микросреде) / Ю.М. Антонян. – М. : Академия МВД СССР, 1975. – 159 с.
 7. Егоров С.Ф. Квартирные кражи : криминологическая характеристика и предупреждение : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / С.Ф. Егоров ; Тюменский юрид. ин-т МВД Российской Федерации. – Тюмень, 2004. – 198 с.
 8. Кримінологія : навч. посібник / за заг. ред. О.М. Джужи. – К. : Атіка, 2009. – 312 с.
 9. Кримінальна справа № 1716/1012/2012 [Електронний ресурс] // Архів Рівненського районного суду Рівненської області. – Режим доступу : <http://rv.rv.court.gov.ua/sud1716>.
 10. Егоров С.Ф. Квартирные кражи : криминологическая характеристика и предупреждение : дисс. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / С.Ф. Егоров ; Тюменский юрид. ин-т МВД Российской Федерации. – Тюмень, 2004. – 198 с.
 11. Курс Кримінології. Особлива частина : підручник / за заг. ред. О.М. Джужи. – К. : Атіка, 2001. – 383 с.

REFERENCES

1. Nazarenko A.M. Criminological Analysis of Burglaries in Ukraine / A.M. Nazarenko // *Naukoviy visnik of National academy of internal affairs*. – 2013. – № 3 (88). – P. 239-246.
2. *Kurs kriminologii* [Criminology Course] : textbook : in 2 vol. / [Dzhuzha O.M. Mykhailenko P.P., Kulyk O.H. et al.]; ed. O.M. Dzhuzha. – Kyiv : Yurinkom Inter, 2001. – Vol. 1 : *Zagal'na chastina* [General part]. – 352 p.
3. Holina V.V. *Kriminologichni i kriminal'no-pravovi problemi borot'bi z banditizmom : social'no-pravove i kriminologichne doslidzhennya* [Criminological and Criminal Problems of Combating Gang Violence : Socio-Legal and Criminological Research] : monograph / V.V. Holina. – Kharkiv : Region-inform, 2004. – 212 p.
4. “Express Information about the State of Crime in Ukraine for 12 Months in 2013” [Electronic resource]. – Kyiv : Departament informaciyno-analitichnogo zabezpechennya, 2014. – Access mode : <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/544651>
5. Pashnin A.N. “Criminological Characteristics of Burglaries and Their Prevention : Based on the Ural region” : thesis for the degree of candidate of law sciences : major 12.00.08 / A.N. Pashnin. – Chelyabinsk, 2000. – 189 p.
6. Antonyan Y.M. *Social'naya sreda i formirovanie lichnosti prestupnika (neblagopriyatnye vliyaniya na lichnost' v mikrosrede)* [Social Environment and Formation of Personality of Offender (Adverse Effect on a Person in the Microenvironment)] / Y.M. Antonyan. – Moscow : Akademiya MVD USSR, 1975. – 159 p.
7. Egorov S.F. “Burglaries : Criminological Characteristics and Prevention” : thesis for the degree of candidate of law sciences : 12.00.08 / S.F. Egorov. – Tyumen, 2004. – 198 p.
8. *Kriminologiya* [Criminology] : teaching aid / ed. Doctor of Law Sciences, Professor O.M. Dzhuzha. – Kyiv : Atika, 2009. – 312 p.
9. “Archive of Rivne District Court of Rivne Oblast. Criminal case № 1716/1012/2012” [Electronic resource]. – Access mode : <http://rv.rv.court.gov.ua/sud1716>
10. Egorov S.F. “Burglaries : Criminological Characteristics and Prevention” : thesis for the degree of candidate of law sciences : 12.00.08 / S.F. Egorov. – Tyumen, 2004. – 198 p.

11. *Kurs Kriminologii. Osobliva chastina* [Criminology Course. Special Part] : textbook / ed. Doctor of Law Sciences, Professor O.M. Dzhuzha. – Kyiv : Atika, 2001. – 383 p.

УДК 342.518

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ВІДКРИТОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Пузирний В.Ф., к.ю.н., доцент

*Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Чернігівського національного технологічного університету,
вул. Шевченка, 95, м. Чернігів, Україна
1976_slava@mail.ru*

Проаналізовано способи й форми реалізації принципу відкритості в діяльності Державної пенітенціарної служби України та інших органів кримінально-виконавчої системи, які використовуються для забезпечення доступу до публічної інформації у сфері виконання покарань. Звертається увага на те, що реалізація принципу відкритості щодо діяльності Державної пенітенціарної служби України та інших органів кримінально-виконавчої системи забезпечує вирішення однієї з актуальних проблем, пов'язаних із недоліками взаємодії влади й громадянського суспільства.

Ключові слова: принцип відкритості, доступ до публічної інформації, органи державної влади, Державна пенітенціарна служба України, засоби масової інформації, громадськість.

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРИНЦИПА ОТКРЫТОСТИ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПЕНИТЕНЦИАРНОЙ СЛУЖБЫ УКРАИНЫ

Пузырный В.Ф.

*Учебно-научный институт права и социальных технологий
Черниговского национального технологического университета,
ул. Шевченко, 95, г. Чернигов, Украина
1976_slava@mail.ru*

Проанализированы способы и формы реализации принципа открытости в деятельности Государственной пенитенциарной службы Украины и других органов уголовно-исполнительной системы, которые используются для обеспечения доступа к публичной информации в сфере исполнения наказаний. Обращено внимание на то, что реализация принципа открытости в деятельности Государственной пенитенциарной службы Украины и других органов уголовно-исполнительной системы обеспечивает разрешение одной из актуальных проблем, связанных с недостатками взаимодействия власти и гражданского общества.

Ключевые слова: принцип открытости, доступ к публичной информации, органы государственной власти, Государственная пенитенциарная служба Украины, средства массовой информации, общественность.

THE PRINCIPLE OF OPENNESS IN UKRAINE'S PUBLIC PENITENTIARY SERVICE ACTIVITY AND IT'S REALIZATION

Puzirniy V.F.

*Educational-scientific institute of right and social technologies
Chernihiv national university of technology, str. Shevchenko, 95, Chernigiv, Ukraine
1976_slava@mail.ru*

The ways and forms of realization of the principle openness in Ukraine's Public penitentiary service activity and other bodies of criminal and executive system which are used for ensuring access to the public information in the sphere of execution of punishments are analyzed in the article.